

poprzedni nr K-262

VII '01

AK.

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Armii Krajowej

Armii Krajowej

87-109

NIP 63-25-27-5550 1370502736

KRS 0030041632

Nr r-ko 02 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Toruni
terror

** Archutowska Maria
z d. Pfitzner

K-262/262 Pom.

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Archutowska Maria

J: M-262/262 Pom

Towini terror

I./1. Relacja *k. 5 s. 1-6*

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja —

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne *N. 5*

VI. Fotografie *brak*

11. Delegacja - Archutowska Maria Teresa:

1. Delegacja „wzestąpiła walcu o niepodległość”
- rękop. E. Zawackiej z Arch. E. Zawackiej
- data napisu 15.09.1977, oryg. k. 1 s. 1-2

2. jak wyżej, napis relacji oryg. +
kopia k. 4 s. 3-6

Relacja uczestniczki walki o niepodległość

I. Dane osobiste

Archiwowska Anna z domu Pfizner, Maria Teresa
urodz. 1913 r. w Toruniu
wyjechała za męża w Toruniu w 1931 r.; (relatorka prowadziła gospodarstwo
mieszkała obecnie Toruń, ul. Fałata 66 m 15 z c.d. Wistawskim)
z c.d. Keckling

II. Działalność w okresie okupacji

W czasie wojny mieszkała w Toruniu ul. Franciszkańskie 12
Synek. Lat 5 zginął w czasie wejścia Niemców do Torunia 1939 r.
Mąż pracował jako stolarz nocny w firmie przewożącej meble -
wyche Kulwicki. Z tymi meblami bywał, jeździł do Warszawy
Był członkiem RPP? Relatorka również należała do
partii komunistycznej (o czym mi nie wstąpiła relacja).
W czasie okupacji, pokarując byłym mężem ZBOWiD). Mąż
jakoby stykał się w Warszawie z przyrodzonymi komunistycznymi
- relatorka wspomina Rusinów i galicję inne nazwiska.
22.12.1941 r. Mąż został tak odwieziony, błądził w pracy, ze
smart.

Relatorka podaje, że pracowała w Warsztatach Amunicyjnych
w Łąkomicach pod Toruniem, gdzie była zatrudniona przy produ-
kowaniu zapalników artyleryjskich do moździerzy. W r. 1943 zosta-
ła zaawentowana pod zarzutem sabotażu i skazana na 6 tygodni
ciężkich robót (Miejscowość Tłumacz, że jakiej jej współpracownicy
Dziękielewska wzięła sobie na siebie i że została wywieziona do
obozu koncentracyjnego?).

Porazdługą została awentowana, pomimo że z c.d. rozmawiała
publicznie po powrocie, co jakoby miało być dowodem faktem?
Miała się wyjąć z tej opresji przekupstwem? w wyroku 20.11.1943
Trzeci awentowani miało następujące tło: córka miała zamiar
wziąć na siebie ciężki grzech. W Toruniu nie było lekarza. Wraz
kiedy skierowani do lekarza w Bydgoszcz. Kiedyś z c.d. i
na dworze, spotkała oficera niemieckiego (okazało się, że
był to lekarz), który zainteresował się o zarpiętych oczyma
córki. Zabrał matkę z c.d. do szpitala na fermienny i do
kond. operacji (bolesny), po czym córka odzyskała wzrok.
Ale matka została odwieziona o odmowy pracy. Gestapo przy-
jechało po nią, zabrano na Gestapo (ul. Bydgoska) i tam A

bertialoha pobito (pokosała dotychczasowe ślady nie mogąc)
 Po 6-ciu tygodniach pobytu w Gestapo ^(Pobytowała u sędziów) wstąpiła do Pona
 da - skierowane do brzojny pracy, to była w ciekim stanie zdra-
 wa - jako sprzątačka do sztabu wojskowego, stajomyj szep-
 na dwoicu Tomni Pafnoc (to było kierownictwo Zabitadów Amuni-
 cyjnych w tyromicach?). M. m. wybierała mlakę goręca, z
 praco i tą mlakę podpaliła altany, w której mieszkał sy Kan-
 tyne sztabu. W tej pracy dostrzeżala się wyjście komun Czerwonyj

Relatorke ma czystą wadę mowy, mówi bardzo niezrozumiale
 Przy podawaniu nazwisk musiatał prosić je o ich napisanie.

Relacje spisana dnia 15 IX 77 w miejscu
 na gazecie 136/26, dołed zgłoszila się relatorke po otrzymaniu
 pocztę prosby o wypełnienie kwestionariusza Komisji PTH,
 Elżbieta Zawacka

Relacja uczestniczki Walk o niepodległość

I. Dane osobiste

Archutowska z domu Pfitzner, Maria Teresa urodz. 1913r. w Toruniu. Wyszła za mąż w Toruniu w 1931r. relatorka prowadziła gospodarstwo, mąż wodniak na statku wiślanym, mieszka obecnie Toruń, ul. Fałata 66m15 z córką Anną.

II. Działalność w okresie okupacji

W czasie wojny mieszkała w Toruniu ul. Franciszkańska 12. Synek lat 5 zginął w czasie wejścia Niemców do Torunia 1939r. Mąż pracował jako stróż nocny w firmie przewoźów meblowych Kulwicki. Z tymi meblami, bywało, jeździł do Warszawy. Był członkiem KPP? Relatorka również należała do partii komunistycznej (o czym mi na wstępie relacjonowania oznajmiła, pokazując legitymację ZBOWiD). Mąż jakoby stykał się w Warszawie z przywódcami komunistycznymi - relatorka wymienia Rusinka i jakieś inne nazwiska. 22.IX.1941r. mąż został tak silnie pobity, że umarł.

Relatorka podaje, że pracowała w Warsztatach Amunicyjnych w Łysomicach pod Toruniem, gdzie była zatrudniona przy produkowaniu zapalników czy innych części do moździerzy. W r. 1943 została zaaresztowana pod zarzutem sabotażu i skazana na 6 tygodni ciężkich robót (niejasno tłumaczy, że jakaś jej współpracownica Dziegielewska wzięła na siebie winę i ta została wysłana do obozu koncentracyjnego?).

Po raz drugi została aresztowana, ponieważ z córką rozmawiała publicznie po polsku, co jakoby usłyszał burmistrz Jakob? Udało się wyjść z tej opresji przekupstwem? w wysokości 20 marek. Trzecie aresztowanie miało następujące tło: córka Anna zaniewidziała na skutek głodu. W Toruniu nie było lekarza. Uzyskała skierowanie do lekarza do Bydgoszczy. Kiedy szła z córką na dworzec, spotkała oficera niemieckiego (okazało się, że był to lekarz), który zainteresował się zaropiałymi oczyma córki. Zabrali matkę z córką do Szpitala na Jęczmiennej i dokonali operacji (bolesnej), po czym córka odzyskała wzrok. Ale matka została oskarżona o odmowę pracy. Gestapo przyjechało po nią, zabralo na Gestapo (ul. Bydgoska) i tam ją bestialsko pobiło (pokazała dotychczasowe ślady na nogach). Po 6-ciu tygodniach pobytu w Gestapo uwolniono ją. Przebywała w szpitalu. Poszła ~~po~~ skierowanie do lżejszej pracy, bo była w ciężkim stanie zdrowia - jako sprzątaczką do sztabu wojskowego, stacjonującego na dworcu Toruń Północ (to było Kierownictwo Zakładów Amunicyjnych w Łysomicach? m.in. wybierała szlakę gorącą z pieców i tą szlakę podpaliła altaną, w której mieściła się kantyna Sztabu. W tej pracy doczekała się wejścia Armii Czerwonej.

4

Relatorka ma ciężką wadę mowy, mówi bardzo niezrozumiale. Przy podawaniu nazwisk musiałam prosić ją o ich napisanie.

Relację spisała dnia 15.IX.77r. w mieszkaniu na Gagarina 136)26, dokąd zgłosiła się relatorka po otrzymaniu pocztą prośby o wypełnienie kwestionariusza Komisji PTH

Elżbieta Zawacka

Za zgodność:
FUNDACJA
„Archiwum Pomorskiej Armii Krajowej”
ul. Piekary 41, tel. 271-86
87-100 TORUŃ

Relacja uczestniczki Walk o niepodległość

I. Dane osobiste

Archutowska z domu Pfitzner, Maria Teresa urodz. 1913r. w Toruniu. Wyszła za mąż w Toruniu w 1931r. r. latarka prowadziła gospodarstwo, mąż wodniak na statku wiślanym, mieszka obecnie Toruń, ul. Pałata 66m15 z córką Anną.

II. Działalność w okresie okupacji

W czasie wojny mieszkała w Toruniu ul. Franciszkańska 12. Synek lat 5 zginął w czasie wejścia Niemców do Torunia 1939r. Mąż pracował jako stróż nocny w firmie przewozów meblowych Kulwicki. Z tymi meblami, bywało, jeździł do Warszawy. Był członkiem KPP? Relatorka również należała do partii komunistycznej (o czym mi na wstępie relacjonowania oznajmiła, pokazując legitymację ZBOWiD). Mąż jakoby stykał się w Warszawie z przywódcami komunistycznymi - relatorka wymienia Rusinka i jakieś inne nazwiska. 22.IX.1941r. mąż został tak silnie pobity, że umarł.

Relatorka podaje, że pracowała w Warsztatach Amunicyjnych w Łysomicach pod Toruniem, gdzie była zatrudniona przy produkowaniu zapalników czy innych części do moździerzy. W r. 1943 została zaaresztowana pod zarzutem sabotażu i skazana na 6 tygodni ciężkich robót (niejasno tłumaczy, że jakaś jej współpracownica Dzięgielewska wzięła na siebie winę i ta została wysłana do obozu koncentracyjnego?).

Po raz drugi została aresztowana, ponieważ z córką rozmawiała publicznie po polsku, co jakoby usłyszał burmistrz Jakob? Udało się wyjść z tej opresji przekupstwem? w wysokości 20 marek. Trzecie aresztowanie miało następujące tło: córka Anna zaniewidziała na skutek głodu. W Toruniu nie było lekarza. Uzyskała skierowanie do lekarza do Bydgoszczy. Kiedy szła z córką na dworzec, spotkała oficera niemieckiego (okazało się, że był to lekarz), który zainteresował się zaropiałymi oczyma córki. Zabrał matkę z córką do Szpitala na Jęczmiennej i dokonał operacji (bolesnej), po czym córka odzyskała wzrok. Ale matka została oskarżona o odmowę pracy. Gestapo przyjechało po nią, zabrało na Gestapo (ul. Bydgoska) i tam ją bestialsko pobiło (pokazała dotychczasowe ślady na nogach). Po 6-ciu tygodniach pobytu w Gestapo uwolniono ją. Przebywała w szpitalu. Poszła ~~po~~ skierowanie do lepszej pracy, bo była w ciężkim stanie zdrowia - jako sprzątaczką do sztabu wojskowego, stacjonującego na dworcu Toruń Północ (to było Kierownictwo Zakładów Amunicyjnych w Łysomicach?) m.in. wybierała szlakę gorącą z pieców i tą szlakę podpaliła altaną, w której mieściła się kantyna Sztabu. W tej pracy doczekała się wejścia Armii Czerwonej.

Relatorka ma ciężką wadę mowy, mówi bardzo niezrozumiale. Przy podawaniu nazwisk musiałam prosić ją o ich napisanie.

Relację spisała dnia 15.IX.77r. w mieszkaniu na Gagarina 136/26, dokąd zgłosiła się relatorka po otrzymaniu pocztą prośby o wypełnienie kwestionariusza Komisji PTH

Elżbieta Zawacka

FUNDACJA
„Archiwum Pomorskie Armii Krajowej”
ul. Piekary 10, tel. 271-05
87-100 TORUŃ

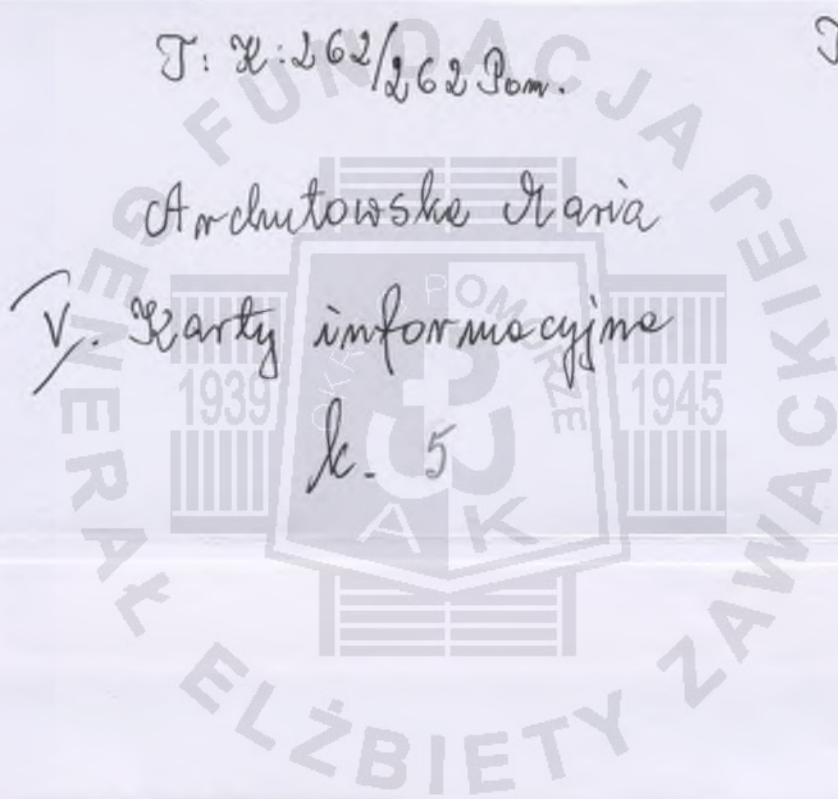
T: X: 262/262 Pom.

Toruń

Archutowska Maria

V. Karty informacyjne

k. 5

1/4m
A

262/Poz

3

KPP
Torun
1

- 4. Archutowska Maria
Teresa
- 5. 2 d. Pfitzner
- 6.
- 7. Archutowska
- 8.
- 9. urod. 1913 r. w Toruniu
- 10. Torun, ul. Fatke 66a/15 11.
- 12. Relacja w.

262 B.

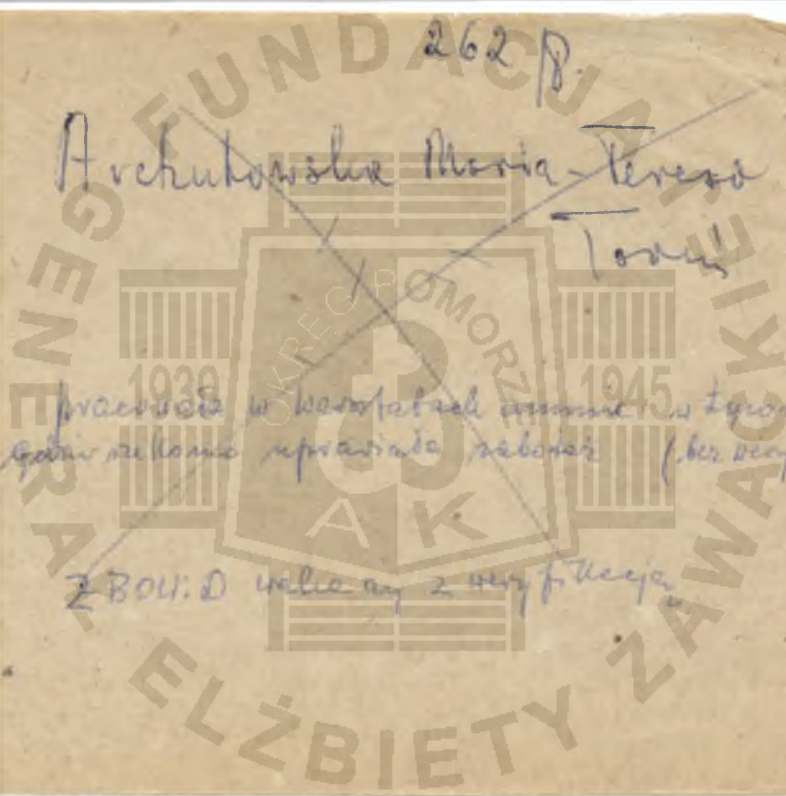
Architektka Maria Teresa

Formy
KPP
niektóre
również

1945

1939 1945
praca w warsztacie architektury i typografii
Główny wydział administracji i robót (bez wydziału)

ZBOL: D ułcia my z wydziału

Arden towa ^{Rel. 262/p} ^{mon & T...} ^{KPP} 3

1913

Wamhaty Amingyue w tysonicak
rubotari

Tovani ul Fafate 66 / 15
wacarii olup Franciszkische 12
1939 event 1993

Ravens brich

od Chetmischung

o relacis 1977w

map2 zurext 92 ix 41 - pracoval j'also
strosi u Kuloch...
verte

shidi skromni me gestapo Bydgoszcz, 6 tyg.
 niedzieta me gestapo i policji; potem do szpitala

paracwiczo w
 Szpitalu jako
 przy bacily
 w szpitalu slaskim
 Klatyow

Dągiewski

5

- i) awant 1943
- ii) " " 1943
- iii) " " 1943

ze roboty
 6 tyg. ciszeli robot
 ze jeniek polski lawnicow fakat
 2 cery
 przekupista 20 - 10.
 corka z glosu zamieszkania 1943

1943
 ze odmaw nekans pracy, bo musze z corky
 do Bydgoszcz do lekarza. All ofier mian, hen
 Klatyow przy widzial na ulicy w Tarnobrzegu, roboty przy
 operacji i tunc obrychada roboty

T

262 Pan
MAMA

Torun
KPP

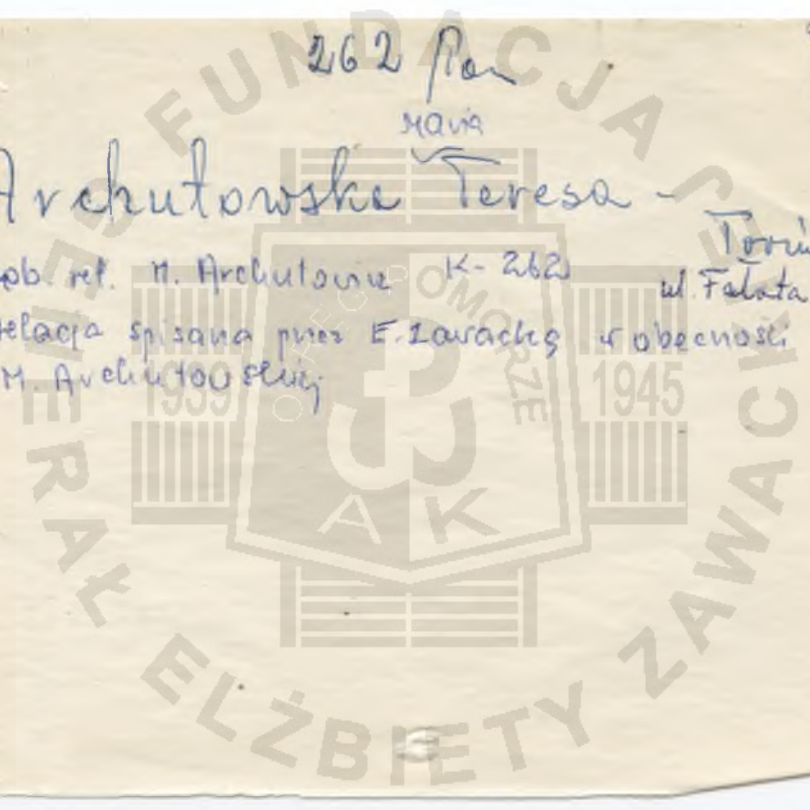
4

Archutowska Teresa

zob. ref. II. Archutowie K-262

Torun
ul. Falata 66 m. 15

Relacja spisana przez E. Zawackę w obecności
M. Archutowskiej

++

Tomini

5

Archutowska Maria

Zuwała 14 let temu; takz
informacje przesłano w dniu
11.04.2001r. po otrzymaniu
nr 1 "Buletynu" Fundacji

zł. 1000

ARCHIWUM
Elżbiety Zawackiej
nr 262 / 10m
data wpływu 15/9-77

Torun

Archutowska Maria-Ter

ARCHIWUM MARI

